

GLITCH

Tomaten telen met full-LED

Wendy Vanlommel
Proefcentrum Hoogstraten

Interreg
EUROPESE UNIE
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

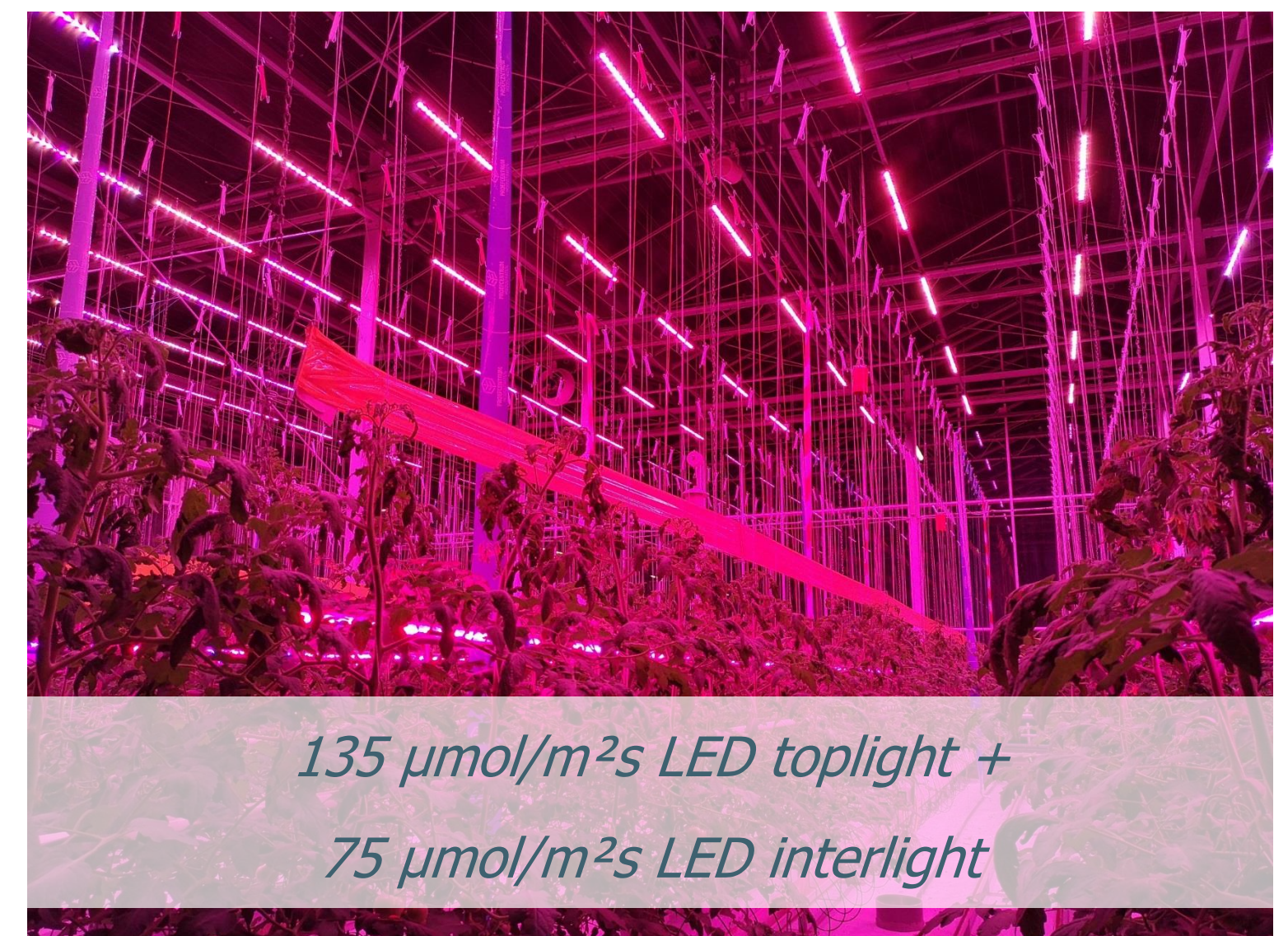
Doelstelling

- Is jaarrond tomatenteelt mogelijk met enkel LED belichting?
- Welke energiebesparing is er mogelijk door middel van LED t.o.v. een klassiek belichtingssysteem met SON-T lampen?

Proefopzet: LED vs SON-T

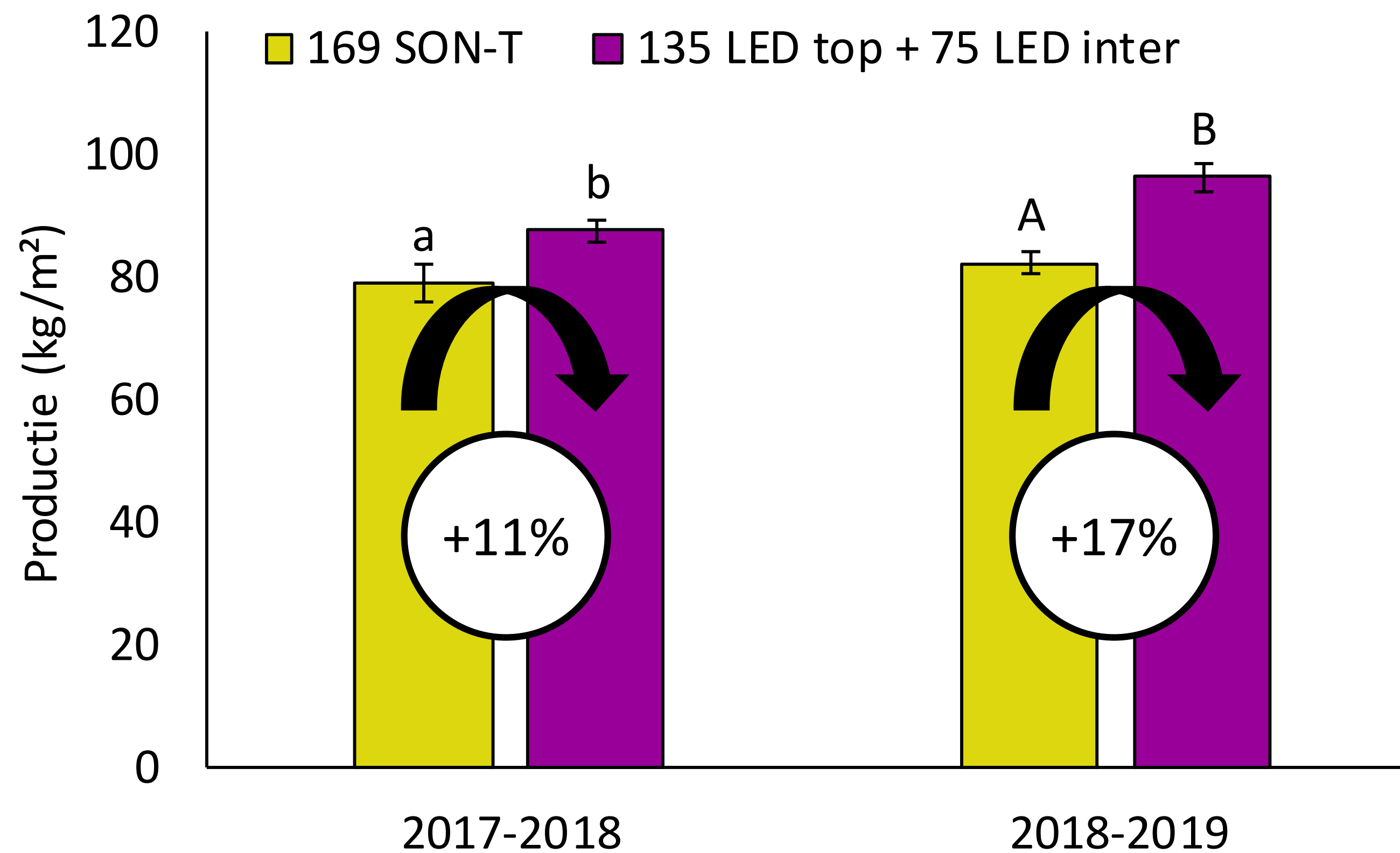
- SON-T: $169 \mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$
- LED: $135 \mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$ toplight + $75 \mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$

- 2 jaar na elkaar:
  - 18/10/2017-02/10/2018
  - 17/10/2018-03/10/2019

- Merlice, geënt-getopt op Maxifort/DR 0141 TX

- Referentie: planten op 50 cm ($2,5 \text{ st}/\text{m}^2$) -> $3,75 \text{ st}/\text{m}^2$
- Full-LED: planten op 45 cm ($2,76 \text{ st}/\text{m}^2$) -> $4,6 \text{ st}/\text{m}^2$

Productie (kg/m²)

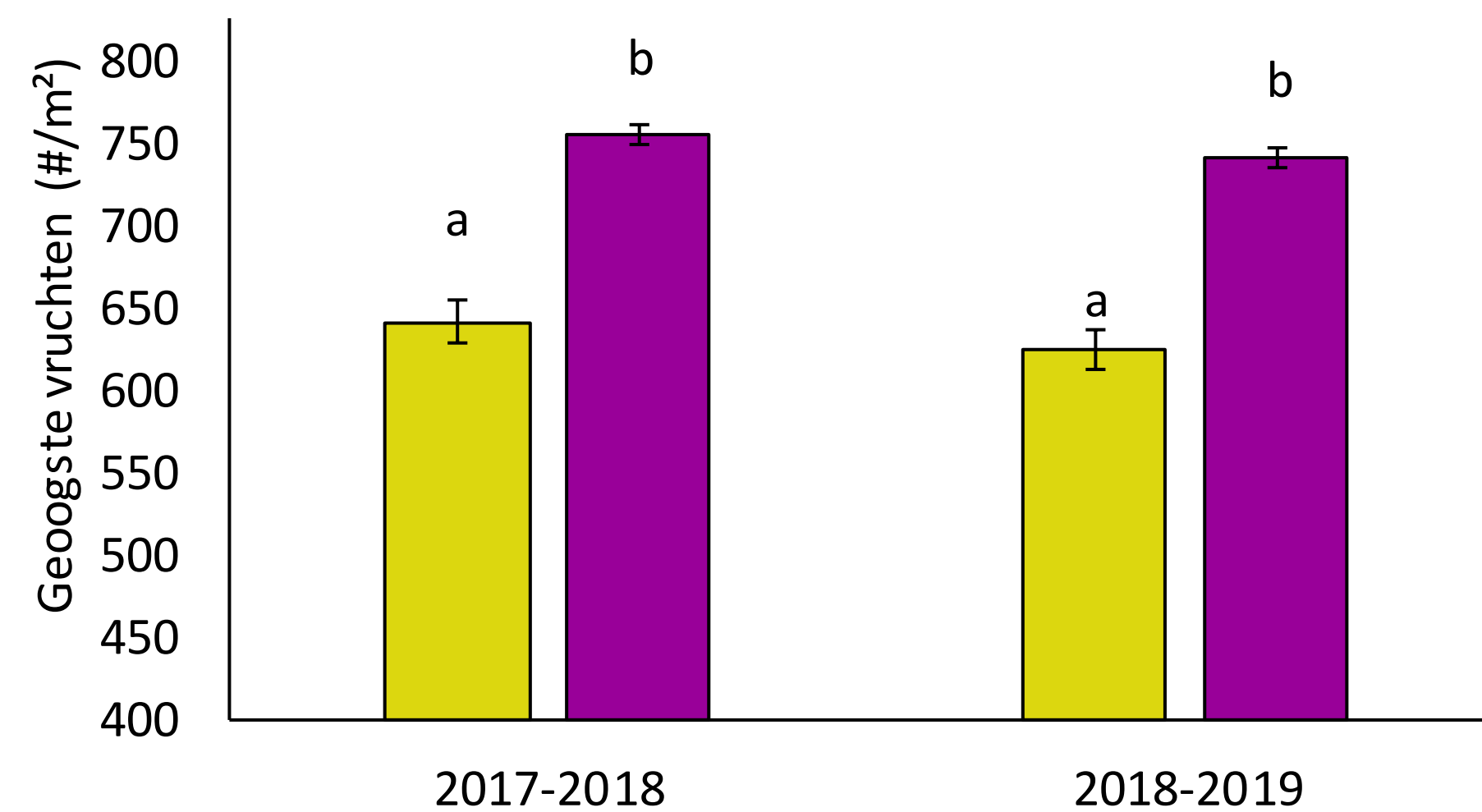
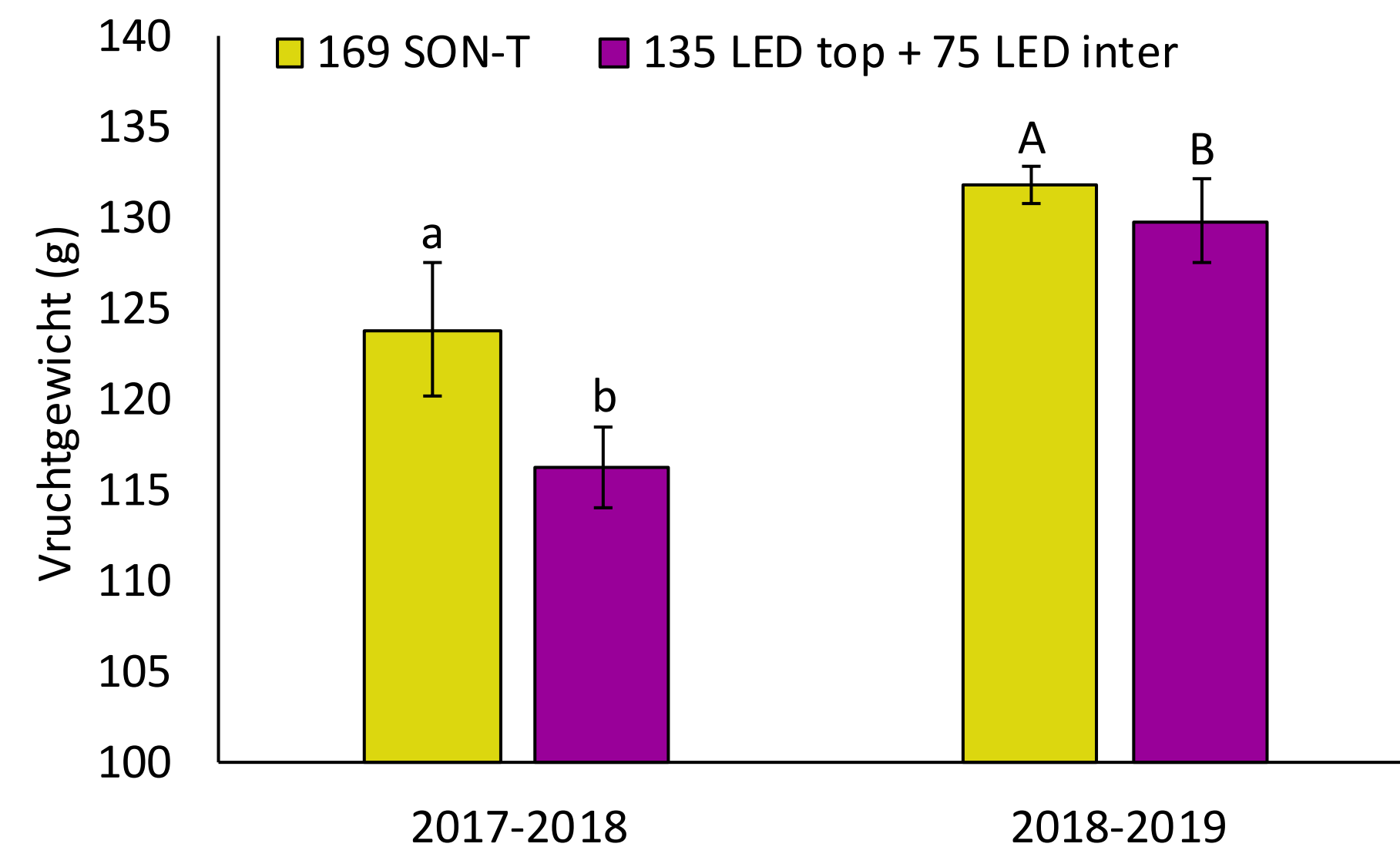
- 11 tot 17% hogere productie door full-LED
  - Hoger lichtniveau en hogere stengeldichtheid

Vruchtgewicht en # geoogste vruchten

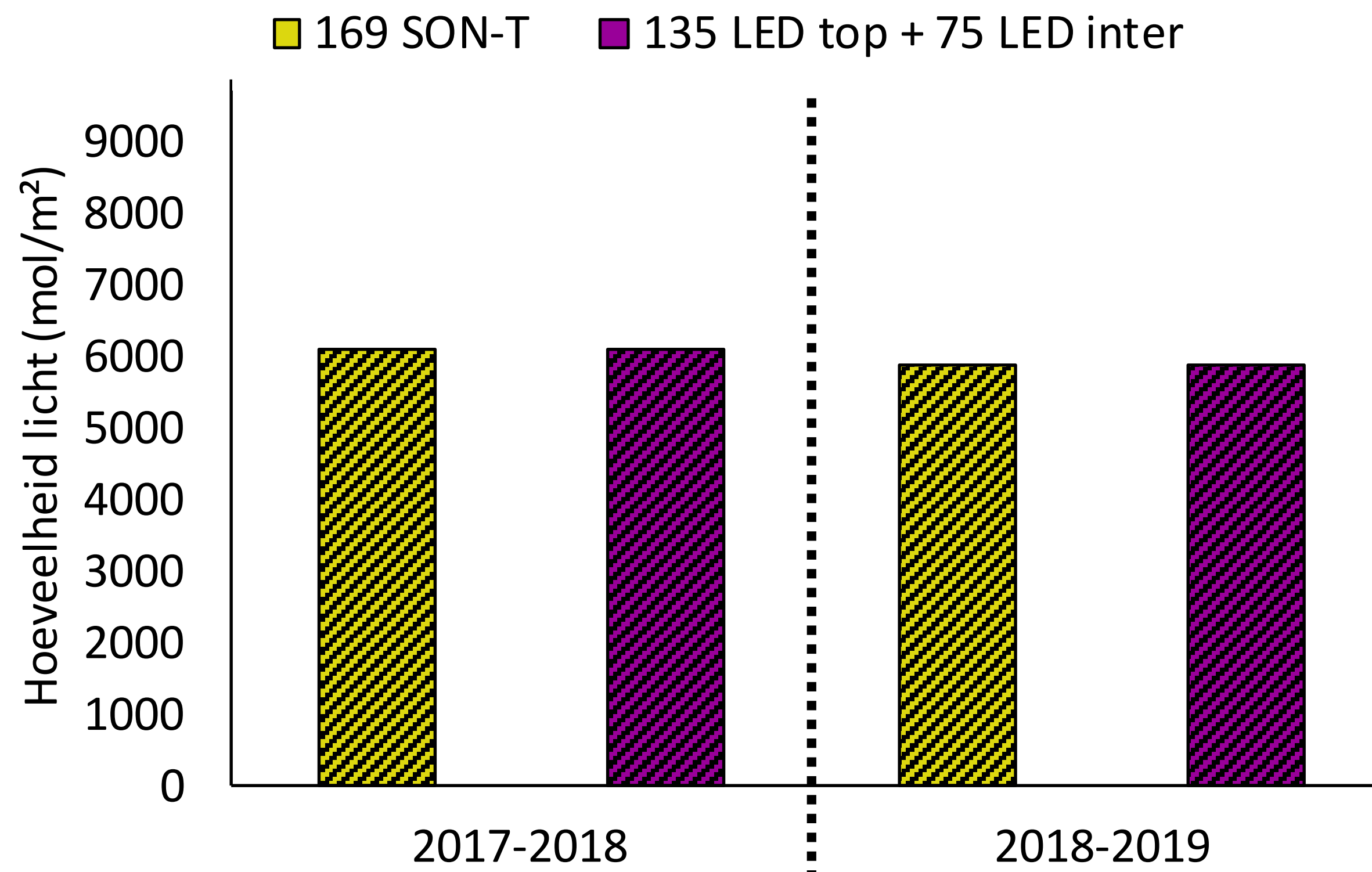
- Full LED
  - Vruchtgewicht lager door hogere stengeldichtheid
  - Hoger lichtniveau en hogere stengeldichtheid

Hoeveelheid licht ontvangen (mol/m²)

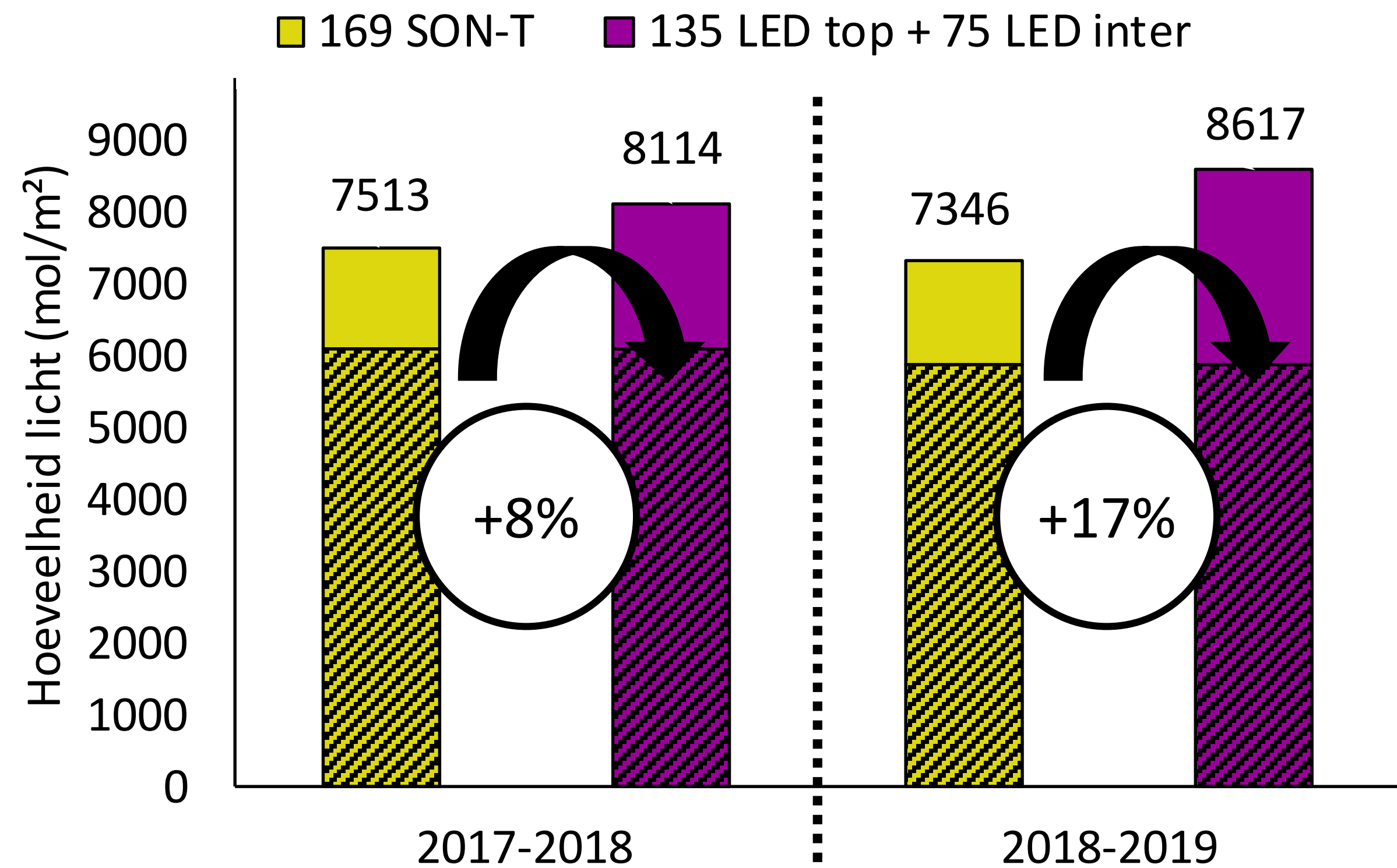
- ± evenveel zonlicht in beide jaren

Hoeveelheid licht ontvangen (mol/m²)

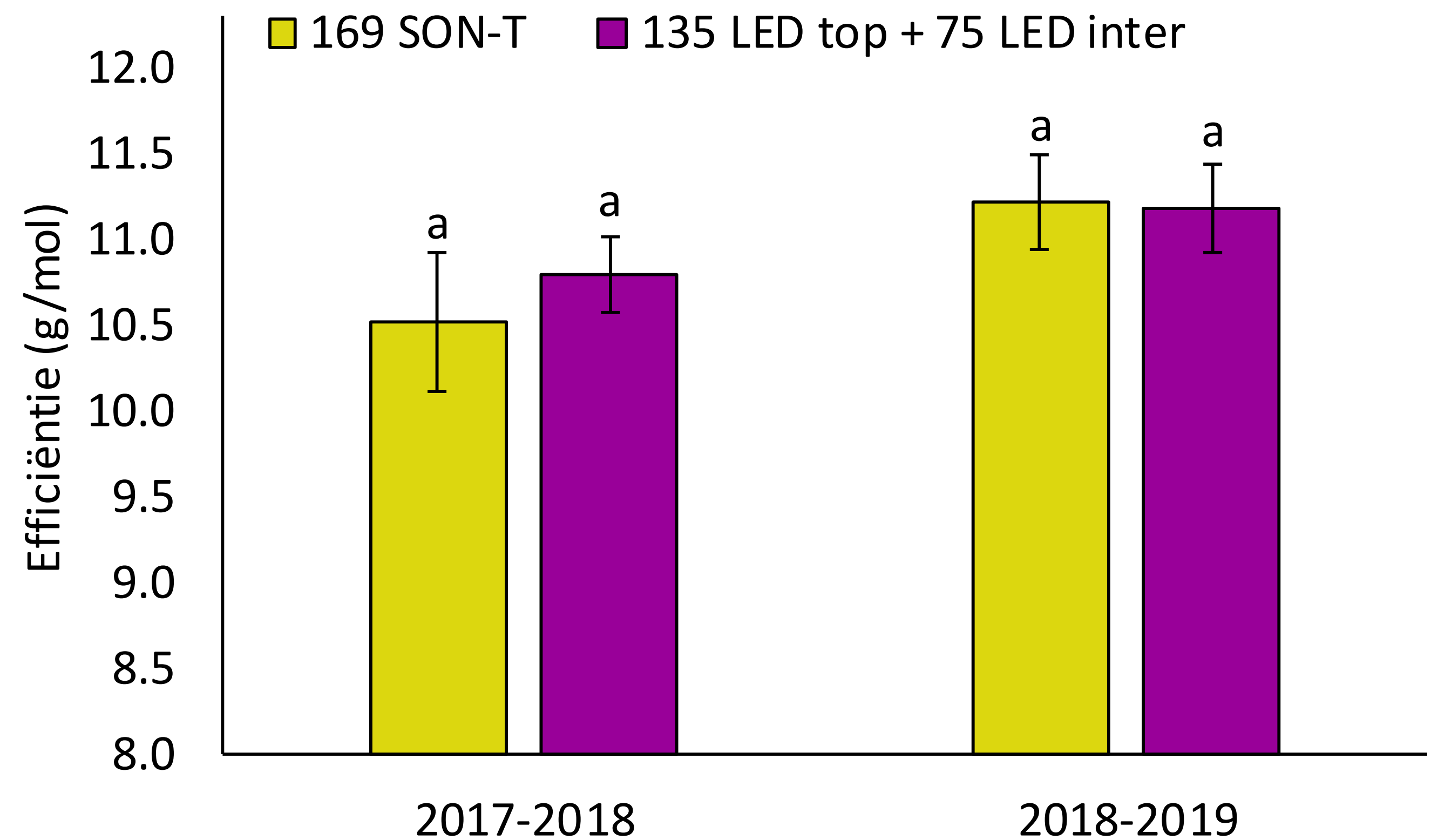
- ± evenveel zonlicht in beide jaren
- 8 tot 17% meer licht ontvangen door full-LED
  - Hoger lichtniveau en meer branduren (zomer en najaar)

Efficiëntie (g/mol)

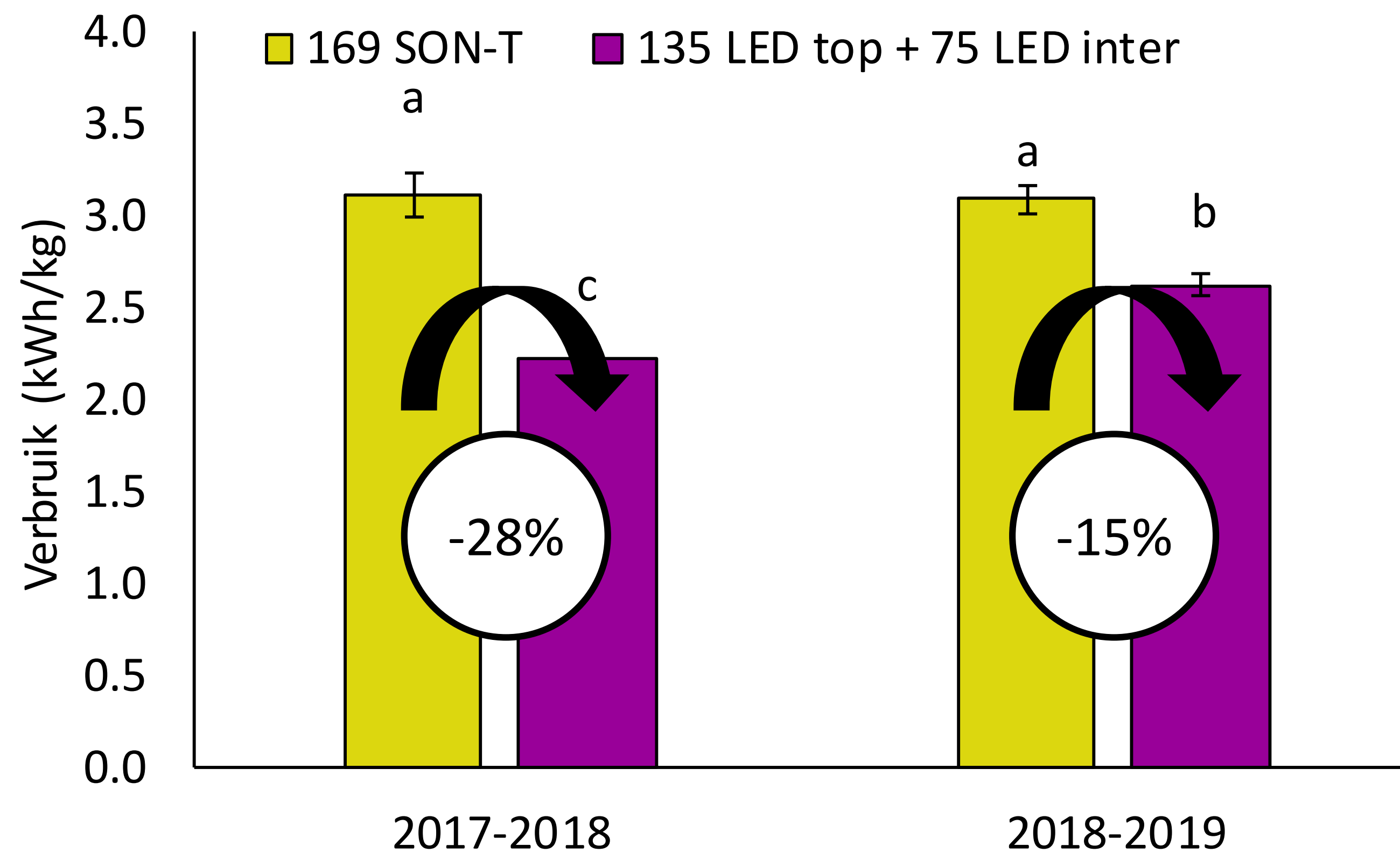
- Geen $\neq$ in efficiëntie tussen beide systemen
- Gemiddeld 11 g/mol

Verbruik lampen (kWh/kg)

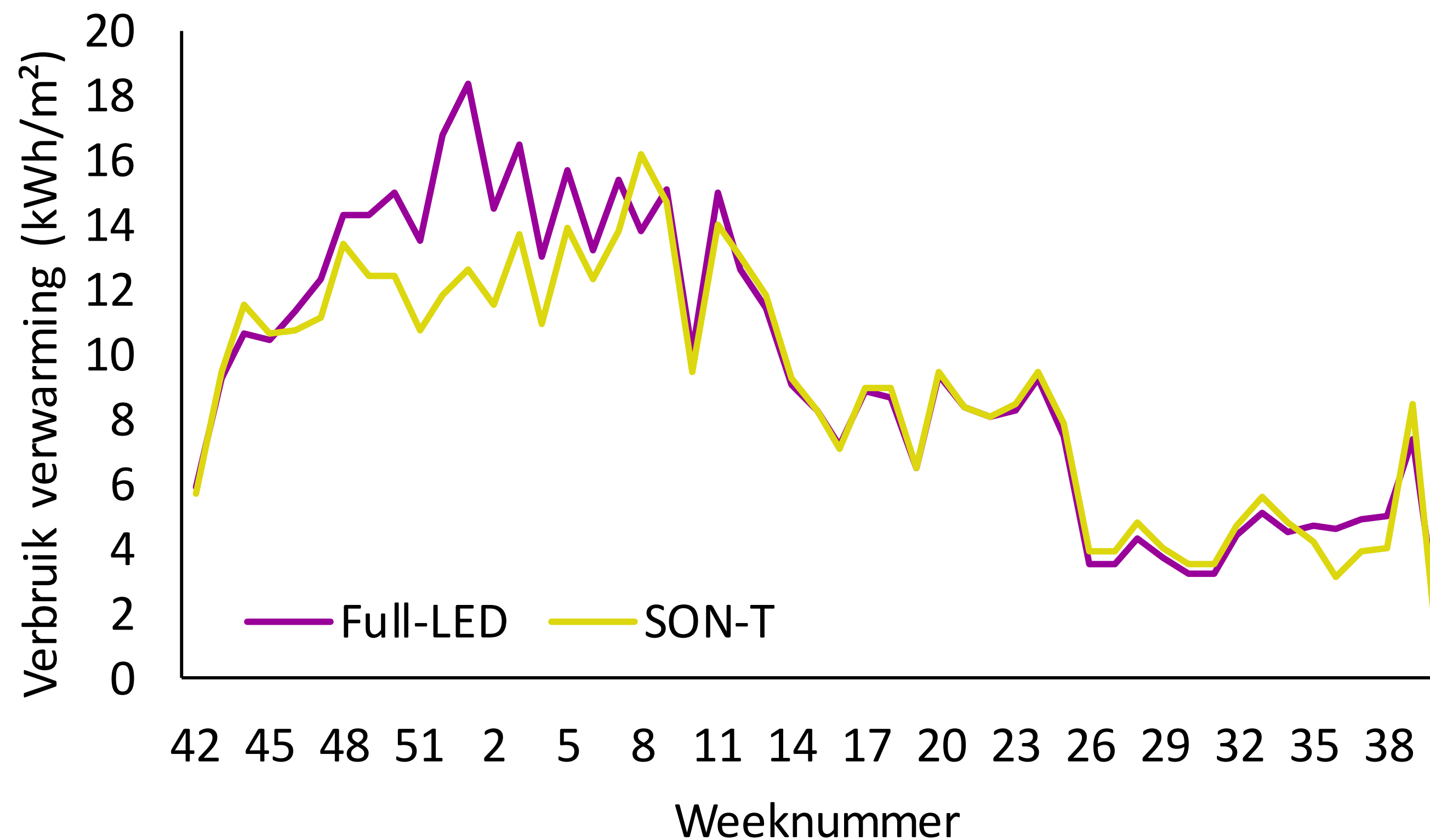
- 15 tot 28% lager verbruik per kg tomaat door full-LED
- In 2018-2019: toplight AAN in zomer ↔ 2017-2018: toplight uit met SON-T

Verbruik verwarming (kWh/m²)

- In winterperiode moet er meer gestookt worden in full-LED afdeling om eenzelfde temperatuur te halen

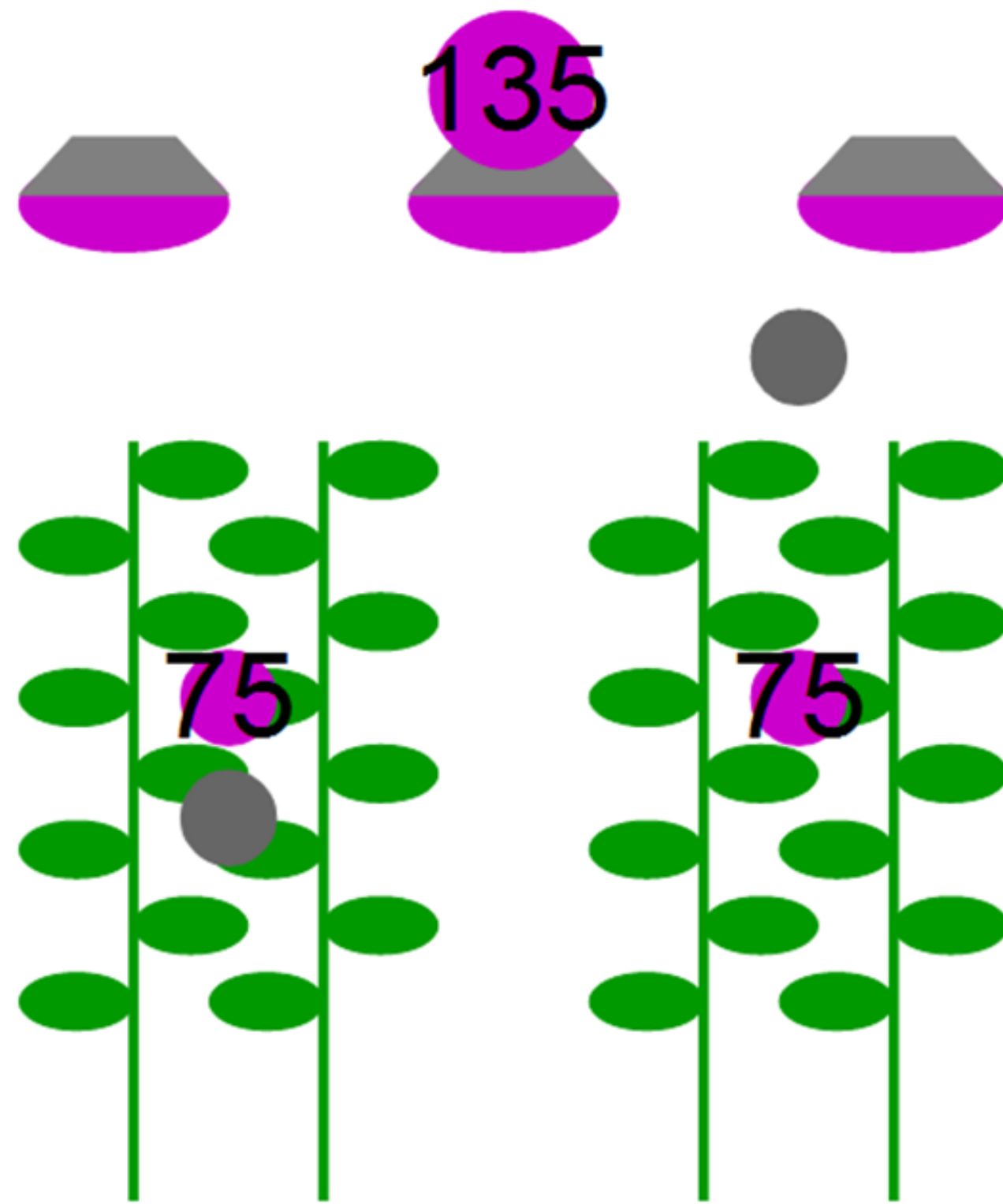
Samengevat

- Full-LED versus SON-T
  - 8 tot 17% meer licht
  - 11 tot 17% hogere productie
  - 28 tot 15% lager elektriciteitsverbruik per kg tomaat geproduceerd
    - Ook als verwarming meetelt, verbruik je minder energie om 1 kg te produceren

Proefopzet: hoogte groeibuis

- 135 $\mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$ toplight + 75 $\mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$

groeibuis
standaard

groeibuis
boven de kop

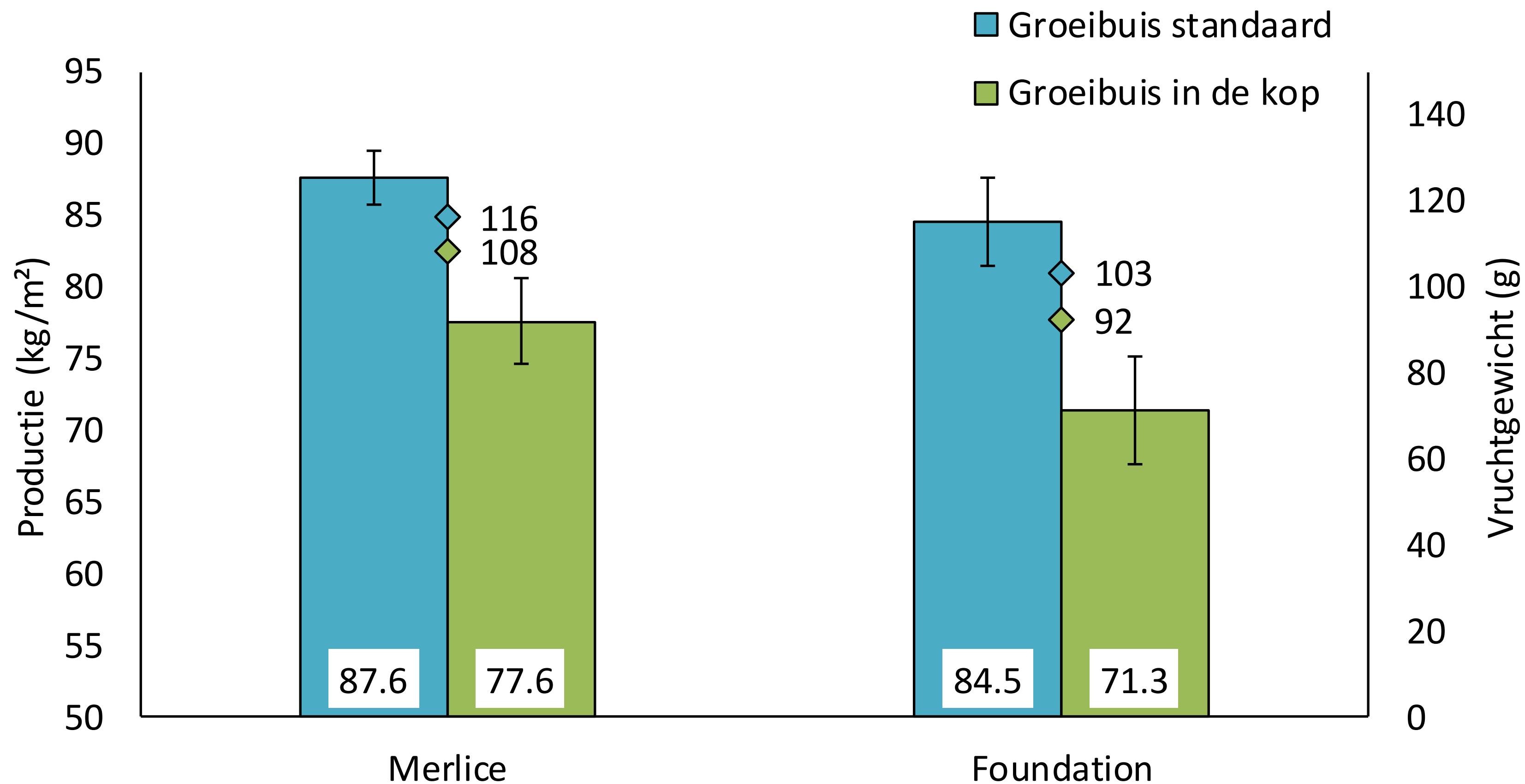

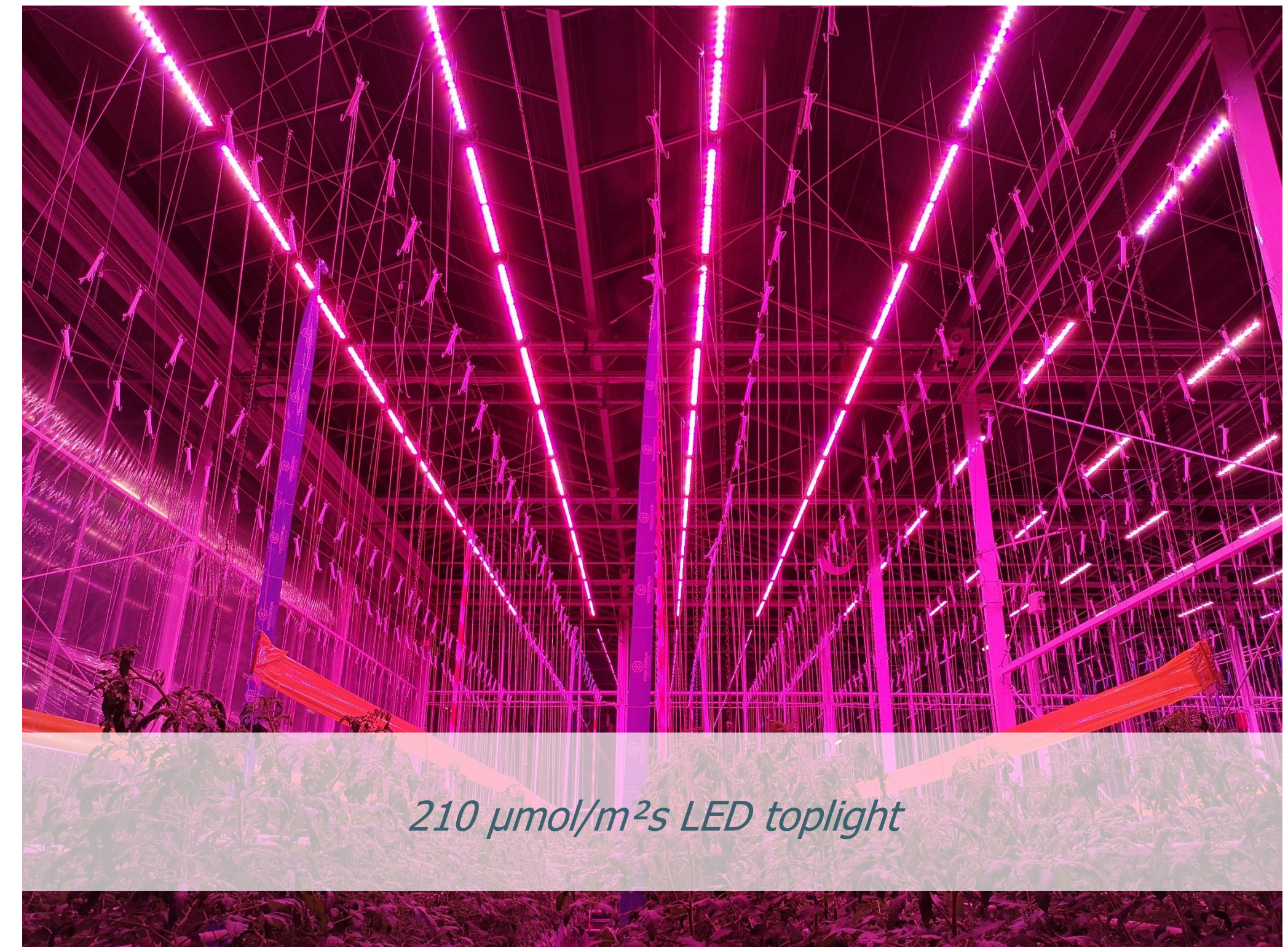
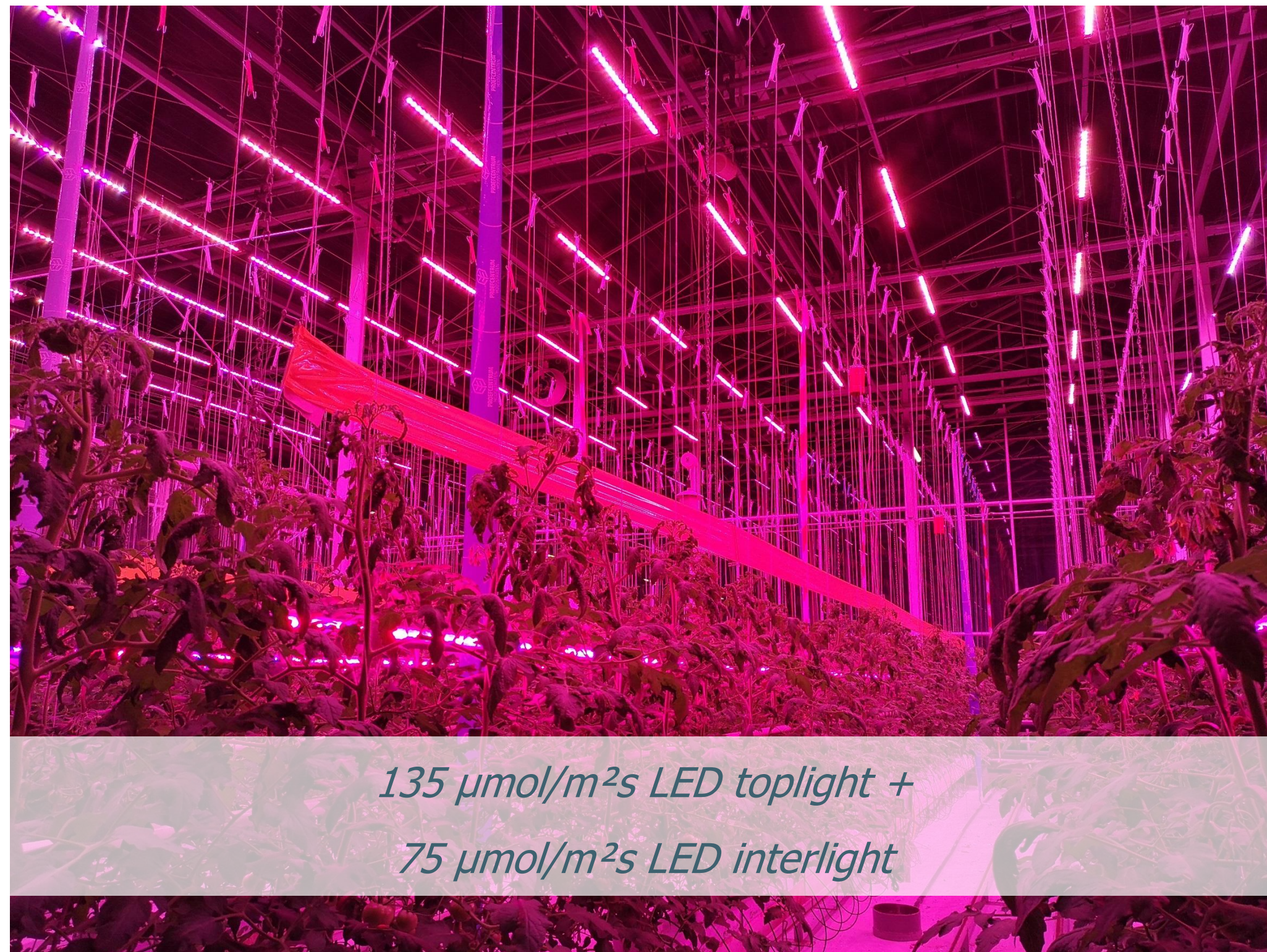
Productie (kg/m²)

- Productie en vruchtgewicht ↘ door groeibuis hoger te hangen
  - Convectie ↔ stralingswarmte

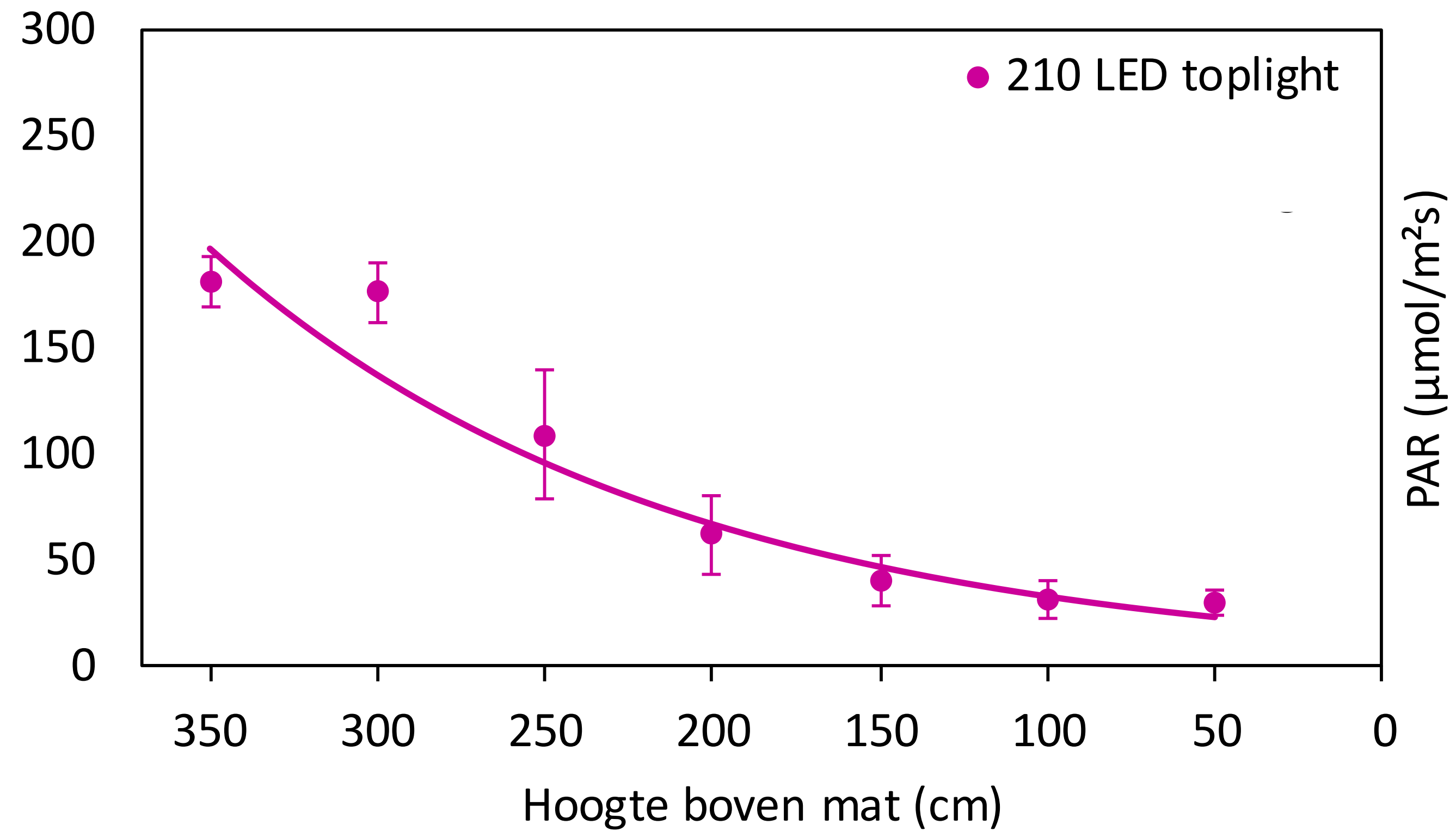
Proefopzet: toplight vs interlight

Lichtdoordringing

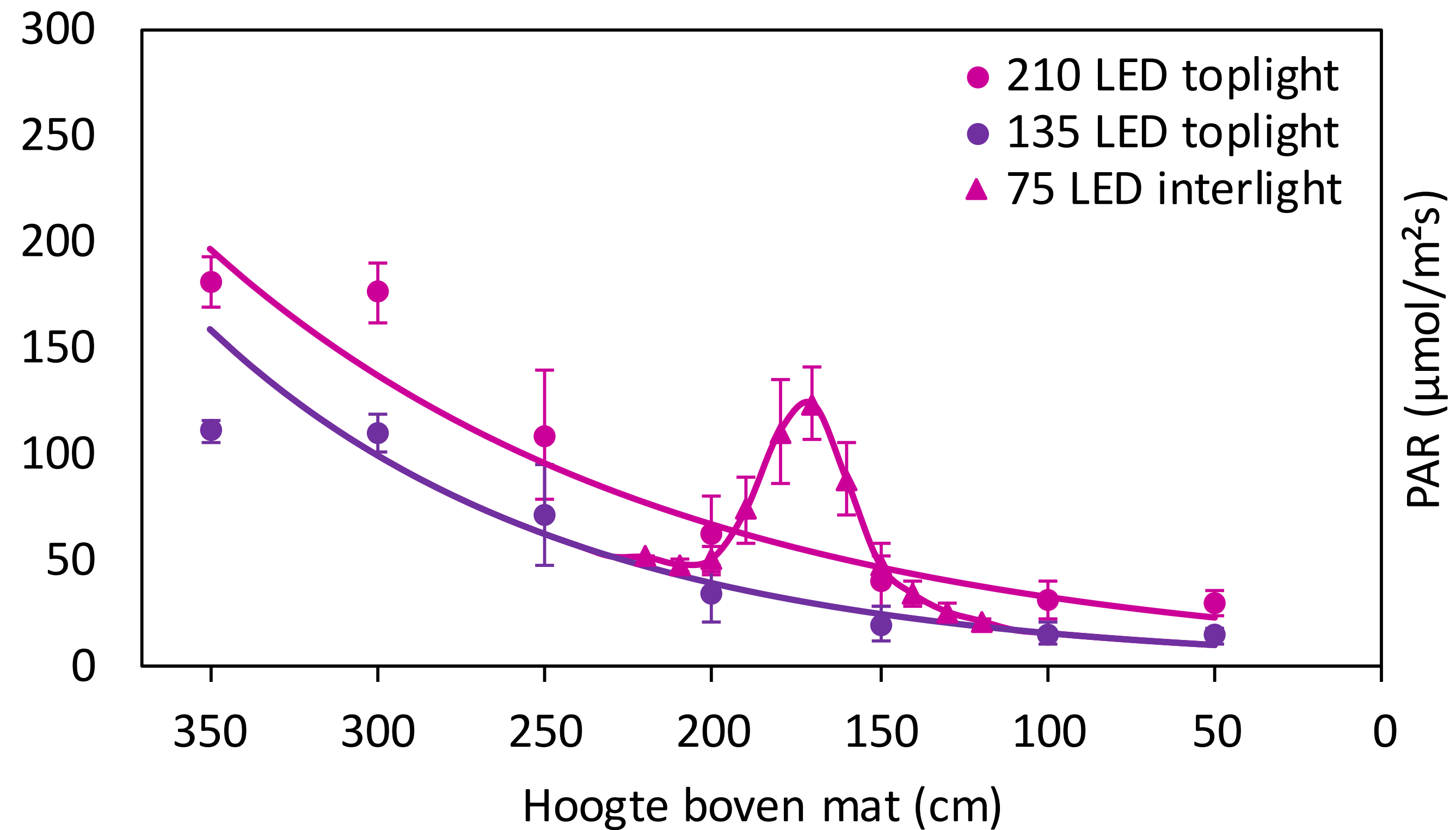
- 210 LED toplight = betere lichtdoordringing

Lichtdoordringing

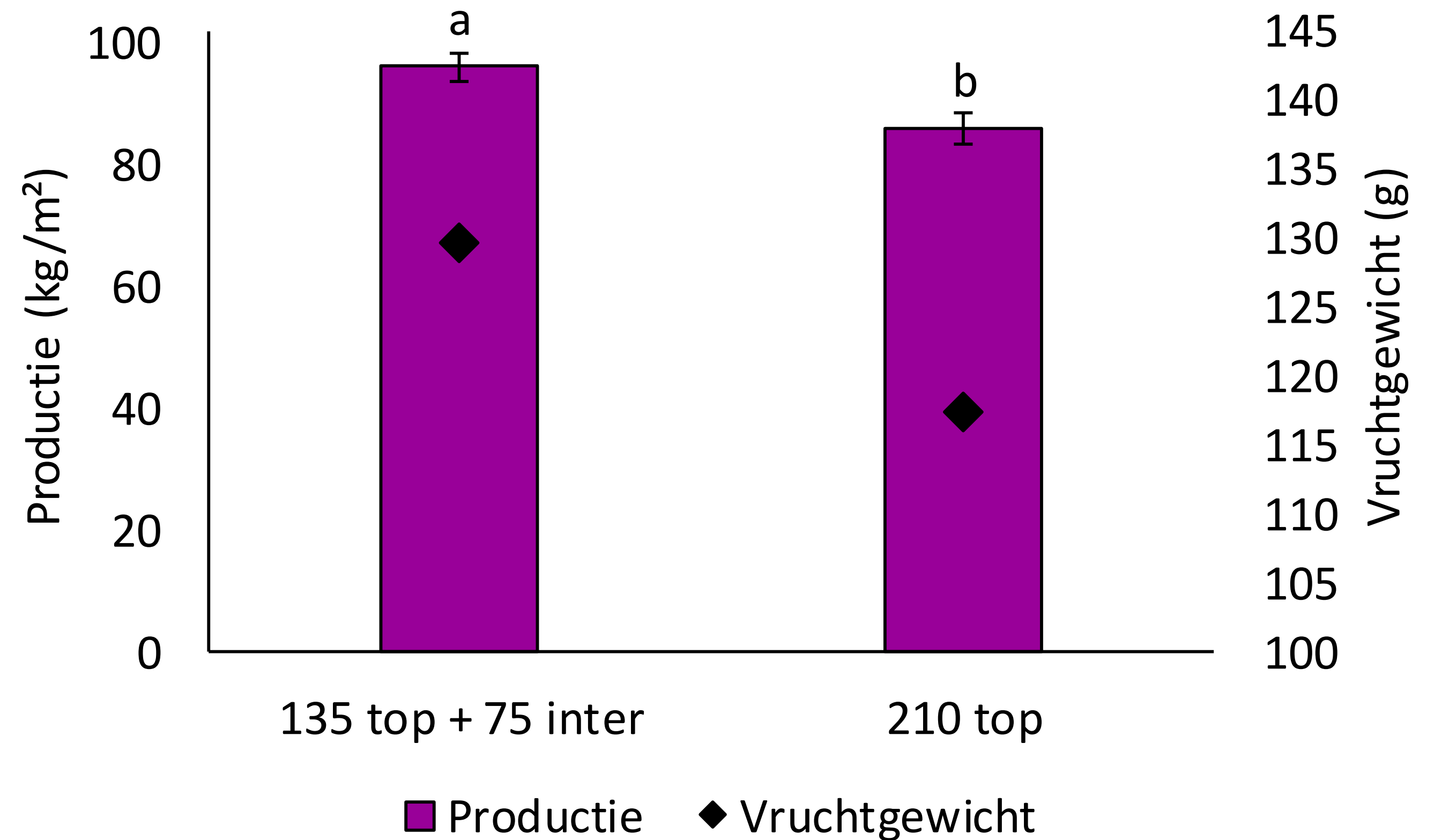
- 210 LED toplight = betere lichtdoordringing
  - Wordt niet helemaal opgevangen door de interlight modules

Productie (kg/m²)

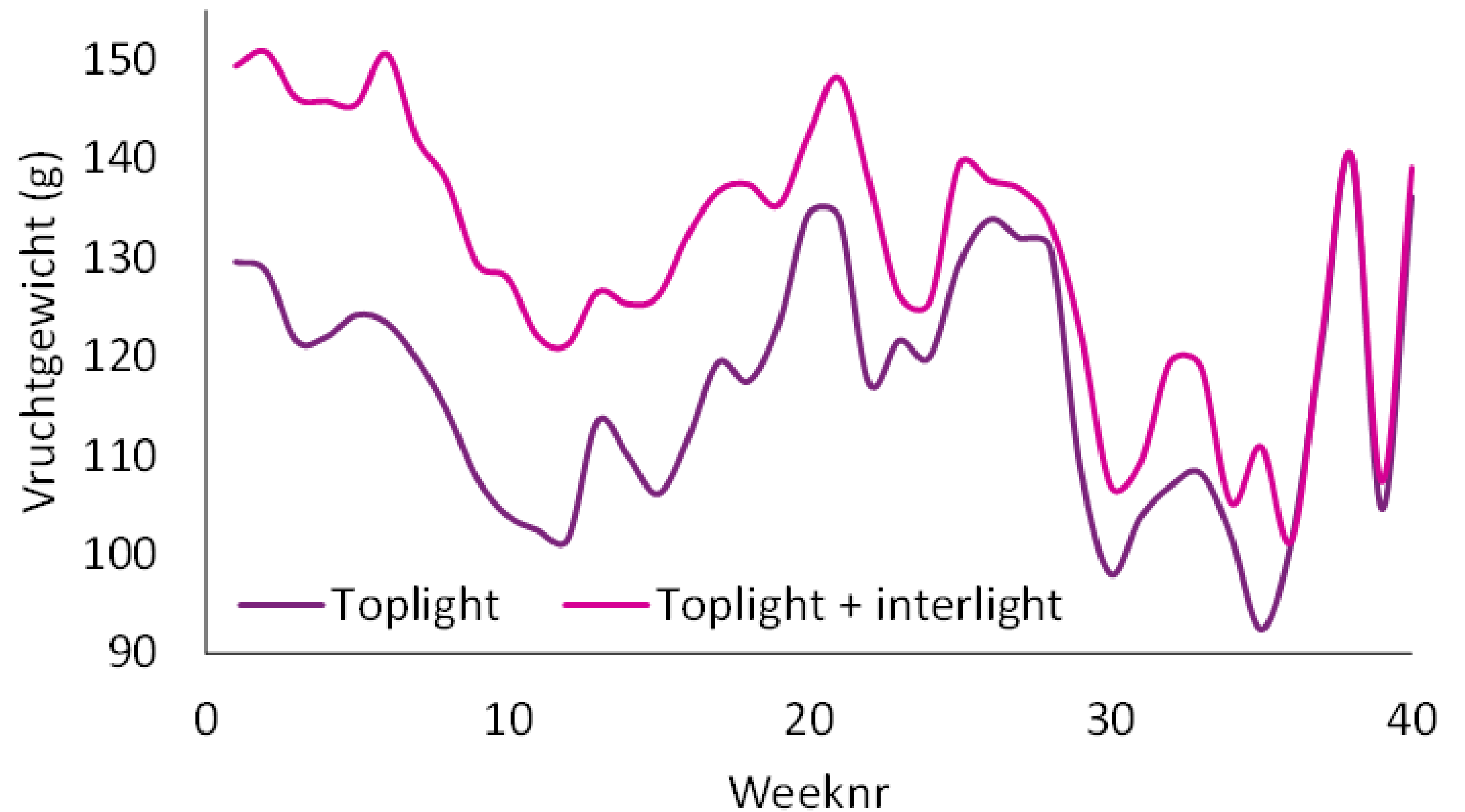
- Productie $\searrow$ met enkel toplight
- Aantal geoogste vruchten is = MAAR vruchtgewicht $\searrow$

Vruchtgewicht (g)

- In winterperiode gemiddeld 20 g lager vruchtgewicht

Conclusie

- Full-LED 'efficiënter' dan referentie systeem
  - Hogere productie (maar ook meer licht)
  - Lager elektriciteitsverbruik: hoger verbruik verwarming < lager verbruik lampen
  - Gebrek aan stralingswarmte ≠ probleem. Groeibuis naar boven hangen ≠ oplossing
- Combinatie LED toplight en interlight momenteel meest efficiënt
  - Lichtdoordringing bij 210 $\mu\text{mol}/\text{m}^2\text{s}$ LED toplight beter MAAR interlight positief effect op vruchtgewicht

GLITCH

www.glitch-innovatie.eu

Interreg
EUROPESE UNIE
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling